

Waarom de Nederlandse politie het minste gezag heeft van heel Europa

Posted on 22 augustus 2026 by Harald Hameleers

Het bevoegd gezag en de politie in Nederland stralen erg weinig gezag uit in vergelijking met het gezag en de politie in andere EU-lidstaten. Dat wordt mede veroorzaakt door de weifelachtige houding van het bevoegd gezag, het zwalkend en inconsistent beleid en het gebrek aan rugdekking dat de politie krijgt van het bevoegd gezag.

Tijdens de 'boerenopstand' onlangs in Brabant lieten politie, justitie en burgemeesters weten dat ze niet zouden optreden tegen boeren die onwettig met hun tractoren de snelweg op zouden gaan. Uiteindelijk vielen er dodelijke slachtoffers en gewonden. Of dat aan de boeren of de veroorzakende automobilist te wijten is blijft hier even buiten beschouwing.

Politie wil duidelijkheid

De Nederlandse politiebonden, ACP en Nederlandse Politiebond, zijn uiterst kritisch over de weifelende overheid. De politie wil van de overheid, het bevoegd gezag,

duidelijkheid. Wat mag wel en wat mag niet. 'Dan weten politie en demonstrerende partijen waar men aan toe is', zo zei ACP-voorzitter Patrick Fluyt.

Volgens Fluyt is er ook onder de Nederlandse politiemensen veel kritiek op de overheid, maar agenten volgen het gezag. Fluyt: 'Bij zulke demonstraties zegt de politie vanuit politieperspectief tegen het gezag, we hebben dit en dat nodig en dan kunnen we optreden en handhaven.'

Eerder is in het oosten van het land, bij Staphorst en Zwolle, ook door de politie opgetreden en zijn er landbouwvoertuigen in beslag genomen. 'Demonstraties zijn belangrijk maar veiligheid moet altijd voorop staan', zeggen de politievakbonden.

Het is natuurlijk goed dat de vakbonden voor hun leden opkomen, maar het is raar en bizar dat de bonden moeten zeggen wat de overheid zou moeten zeggen en doen. Overigens hebben de politiebonden ook vaak boter op hun hoofd. Door de weifelende en aarzelende overheid, de slappe korpsleiding en het ontbreken van duidelijke richtlijnen worden de agenten in een onmogelijke positie gemanoeuvreerd.

Steeds minder aangiftes en laag opsporingscijfer

Bij Extinction Rebellion (XR) werd eerst heel lang niet en toen wel opgetreden, bij de Coronarellen was het beleid ook niet altijd duidelijk, wel wappies verrot slaan maar XR en boeren straffeloos snelwegen laten blokkeren. Tegelijkertijd werd bij boerenprotesten de ene keer met een pistool geschoten op een 17-jarige boerenzoon en de andere keer gebeurde er niets.

Het Nederlandse overheidsbeleid van 'de-escaleren' en communiceren en het bezoeken van Iftar-feestjes leidt tot onduidelijke en zelfs gevaarlijke situaties. Wat ook niet helpt is de ongekende ineffectiviteit van de Nederlandse strafrechtketen: [er worden steeds minder aangiftes gedaan omdat er toch niets mee gebeurt](#), ze gaan de onderste la in of worden vergeten. Aangifte doen is met de vele gesloten politiebureaus toch al moeilijker geworden. En als het al kan zijn er veel gevallen bekend waar politiemensen gewoonweg weigeren aangiftes op te nemen! Oplossingspercentages zijn bedroevend en zorgwekkend laag. Hierdoor wordt ook het vertrouwen van de burgers in politie en justitie verder ondermijnd.

Hoe is dat elders in Europa?

De dagelijkse praktijk en de cultuur op straat verschillen flink per lidstaat. Dat hangt mede samen met de organisatie en structuur. Is die gecentraliseerd of gedecentraliseerd. Sommige landen, vooral zuidelijke landen zoals Frankrijk en Spanje, hebben een nationale of zelfs militaire gendarmerie naast een civiele politieorganisatie. Andere lidstaten zoals Duitsland kennen een federale politie en deelstaatspolitieorganisaties (Landespolizei), terwijl Nederland sinds 2013 één nationale politie heeft.

Ook het aantal agenten per 100.000 inwoners verschilt sterk per land. Het EU-gemiddelde ligt rond de 341 agenten, maar landen met een sterke nadruk op de openbare orde, zoals Cyprus of Griekenland, of juist minder, zoals Finland, wijken hier sterk vanaf. Volgens Eurostat, het EU-bureau voor de statistiek, heeft Montenegro het grootste aantal agenten per 100.000 inwoners en wel 731. Finland daarentegen heeft slechts 136 agenten per 100.000 inwoners. Cyprus 544, Griekenland 525, Kroatië 507, Malta 446 en Portugal 443. Nederland heeft 291 politieagenten per 100.000 inwoners.

Versillen in politieoptredens zijn mede te verklaren door verschillen in bevoegdheden en geweldstoepassing. In de meeste EU-landen dragen reguliere agenten een vuurwapen, maar in bijvoorbeeld Ierland (Garda Síochána) en het voormalige EU-lid het Verenigd Koninkrijk lopen agenten standaard ongewapend op straat. Als de Ierse politie gewapend het publieke domein in gaat rijdt men in het algemeen in zeer opvallende gele auto's waar groot op staat dat het een wagen met gewapende agenten betreft. Undercoveroperaties uitgezonderd uiteraard.

Zuid-Europa strenger en directer

Ook cultuurverschillen spelen een rol. De nadruk in Noord- en West-Europa ligt vaker op de-escalatie en communicatie, terwijl in Zuid- en Oost-Europa het optreden in orde-situaties soms een directer en strenger karakter kent. Zuid-Europa begint al in België. In Nederland gebruikt men vaker stoer taalgebruik terwijl men softer optreedt. Voorbeeld: Bij het benaderen van demonstranten of voetbalhooligans spreekt de Nederlandse politie van 'een bejegeningprofiel' en heeft de Belgische federale politie het over 'een onthaalprofiel'. Dat laatste klinkt een stuk gastvrijer en sympathieker, maar de Belgische politie zal over het

algemeen sneller en harder optreden.

Meer gezag

In landen met een andere veiligheidscultuur of waar vaker heftige maatschappelijke onlusten plaatsvinden – zoals Frankrijk met de gele hesjes en met al decennialang november als vaste stakingsmaand – treedt de oproerpolitie harder en directer op. Repressie en zichtbaar politiegeweld is daar algemener. Bovendien is de oproerpolitie in Frankrijk, de CRS (Les Compagnies Républicaines de Sécurité), specifiek ingericht op fulltime ordehandhaving en is die niet zo als hier bij de ME (Mobiele Eenheid) een nevenfunctie voor de gewone agent. In Nederland zien we overigens ook een toename van heftige onlusten, denk aan de Marokkaanse rellen na voetbalwedstrijden.

In die landen geeft het bevoegd gezag duidelijker richtlijnen dan in Nederland en laat men weten wat wel en niet mag. Ook de gezag-uitstraling van de gemiddelde politieman/-vrouw in andere EU-lidstaten is in het algemeen sterker dan hier. Je hoeft echt geen grote mond open te trekken tegen een Gendarme in Frankrijk, een lid van de Guardia Civil of een federale agent in België, en toch zijn Nederlandse toeristen of jongeren nog steeds verbaasd als ze daar in het buitenland mee worden geconfronteerd.

Civiel versus Militair model

Noordelijke landen zoals Nederland, Duitsland en Zweden hebben een korps dat puur onder het civiele gezag (burgemeesters en ministers van Justitie) valt. Zuidelijke landen zoals Frankrijk (Gendarmerie Nationale), Spanje (Guardia Civil) en Italië (Carabinieri) kennen politiekorpsen met een militaire status. Zij vallen deels onder de minister van Defensie en hebben een strengere militaire hiërarchie. In Nederland is de Koninklijke Marechaussee daar een voorbeeld van, zoals de Rijkswacht dat was in België tot de laatste politiereorganisatie naar aanleiding van de vele fouten die in het Dutroux-onderzoek zijn gemaakt.

Strengere regels inzake het gebruik van politiegeweld

De grootste cultuurverschillen bestaan tussen Noord- en Zuid-Europa. Er wordt wel

eens gezegd dat Nederlandse agenten per definitie zachtaardiger zijn dan agenten van andere Europese landen, maar volgens politiemensen zelf valt dat wel mee. 'Ze zullen wel wat minder temperamentvol zijn dan collega's in mediterrane landen', zo zei een agent.

In Nederland hebben politiemensen te maken met zeer strenge wet- en regelgeving inzake het gebruik van geweld door politieambtenaren. De inzet van fysiek geweld en het gebruik van wapens is aan een scala van regels gebonden. Elk gebruik van geweld waarbij letsel is ontstaan moet worden gemeld en wordt vervolgens beoordeeld. Een agent zei: 'Als agent loop je snel het risico om zelf verdachte te worden, dus je denkt wel twee keer na voordat je geweld inzet.'

Zoals dezelfde agent het verwoordde: 'Op de Politieacademie leren we dat ons belangrijkste "wapen" onze mond is. Communicatie. Dit is het beste middel om te de-escaleren en meestal werkt dat prima. Er ontstaat al snel wederzijds begrip en rust, en dat maakt dat we niet zo snel geweld inzetten. Dat is in Nederland over het algemeen ook niet zo nodig, ook door het gematigde temperament van de Nederlander.'

De-escaleren heeft een grens

Maar wederzijds besef van gedrag is belangrijk. En dat is bijvoorbeeld in Spanje duidelijker. Daar hoef je niet te proberen een agent(e) te belemmeren, je hoort te weten dat je dat met een flinke tik kunt bekopen. In Nederland moet de agent dat helaas vaak bekopen met veel papierwerk. Op een gegeven moment kom je op het punt waar de-escaleren een grens heeft, bijvoorbeeld de-escaleren in een bevolkingsgroep waarvan het humeur tikt als een tijdbom.

Wat de politie hier alleen maar kan hopen is dat men gaat beseffen, en dat ook het bevoegd gezag en de politiek gaan inzien, dat er een bepaalde mate van straf hoort te zitten op het belemmeren van dienstdoende mensen. En dat blauwe plekken eerder een straf moeten opleveren voor de ontvanger dan voor de gever. Dan zullen die raddraaiers beseffen dat spelen met vuur, ontvangen van vuur kan betekenen. Anders dan in Nederland is dat in de meeste EU-lidstaten wel duidelijk.

De manier waarop de politiekorpsen in de EU optreden tegen verkeersovertredingen en misdaad is sterk verschillend. Zo verschilt de hoogte van verkeersboetes per land. Onevenredig hoge boetes en totaal onaanvaardbare

verhogingen bij niet tijdig volledig betalen helpen in Nederland niet bij het vergroten van publieke draagkracht voor en waardering van de politie.

In België krijg je bij een verkeersboete korting op het oorspronkelijke bedrag als je binnen een bepaalde termijn betaalt. In Ierland doet de politie snelheidscontroles met grote opvallende auto's, en niet zo stiekem als hier met agenten die verborgen achter een boom foto's maken. In Duitsland moet het gezicht van de bestuurder zicht- en herkenbaar zijn. In Monaco, weliswaar geen EU-lid, krijg je maar € 22 boete als je telefoneert tijdens het autorijden. Op Kreta is er nauwelijks criminaliteit volgens de lokale politie. Men is er streng en werkt in de zomer met onherkenbare huurauto's van bijvoorbeeld Avis om zo onopvallend te handhaven.

Het kan wel!

Gelukkig is in sommige gemeenten een positieve kentering waar te nemen, zij het een minimale. Neem Maastricht. De huidige burgemeester wordt al jarenlang beschuldigd van een wegkijkbeleid, slap of niet optreden en van het geen steun geven aan de eigen politie. Afgelopen vier jaar bleven autobranden onopgelost en de Maastrichtse wijk Malberg gaat al jaren gebukt onder terroriserende jeugdbendes.

Sinds enkele weken wordt er harder opgetreden. Vorige week zijn eindelijk een aantal verdachten op heterdaad betrapt door de politie en de rust in de wijk Malberg is aan het terugkeren. De politie heeft de komende zes weken meer bevoegdheden om bijvoorbeeld preventief te fouilleren. De politie is er nu massaal aanwezig, ook in de avonduren, met veel machtsvertoon, het zogenoemde 'Showing the Force'. De politie in Maastricht laat niet langer met zich sullen. En het werkt! Maar het duurde jaren voordat het bevoegd gezag rugdekking gaf en de politie opging treden. Nu de rest van Nederland nog.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [Doet u \(weer\) mee?](#) Hartelijk dank!